

Broj XIV / 2016

Bilten o procesu pregovora o
pristupanju Srbije Evropskoj uniji

UTICAJ ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA NA PROCES EVROPSKIH INTEGRACIJA ZAPADNOG BALKANA

TEMA BROJA STR. 3–5

INTERVJU STR. 6–7

Nataša Vunš, saradnica u Nemačkom savetu za
spoljne odnose (DGAP)

AKTUELNO STR. 8–9

Izrada drugog Akcionog plana za sprovođenje
inicijative Partnerstvo za otvorenu upravu

AKTUELNO STR. 7

Međunarodna konferencija „Više od
civilnog društva: zajedničkim dijalogom
na evropskom putu”

PREDSTAVLJAMO STR. 10

Pregovaračko poglavlje 3
– Pravo poslovnog nastanjivanja
i sloboda pružanja usluga

PREGLED NAJAVAŽNIJIH DOGAĐAJA

1. februar

Učlanjenje Srbije u EU podržava 48 odsto građana Srbije

Ukoliko bi sutra bio održan referendum sa pitanjem: Da li podržavate učlanjenje Srbije u EU?, 48 odsto građana Srbije glasalo bi za, njih 28 odsto bi glasalo protiv, 15 odsto ne bi glasalo uopšte, dok 9 odsto ne zna šta bi odgovorilo na ovo pitanje, rezultat je istraživanja javnog mnjenja „Evropska orijentacija građana Srbije“ koje je krajem decembra sprovela Kancelarija za evropske integracije. Od ukupnog broja ispitanika njih 73 odsto smatra da bi reforme neophodne za ulazak naše zemlje u EU trebalo sprovoditi i mimo toga, radi dobrobiti građana i stvaranja bolje uredene Srbije. Ispitanici kažu da bi članstvo u EU za 30 odsto njih bila dobra stvar, 29 odsto građana smatra da je to loše, a 41 odsto misli da to nije ni dobra ni loša stvar. [Više...](#)

4. februar

Evropski parlament usvojio rezolucije o Srbiji i Kosovu*

Evropski parlament (EP) usvojio je rezolucije o Srbiji i Kosovu. Evropski poslanici su podsetili i Beograd i Prištinu na značaj dijaloga o normalizaciji odnosa koji vode, i pozvali Evropsku službu za spoljne poslove da izradi ocenu onoga što su obe strane uradile u sproveđenju svojih obaveza. Srbija je pohvaljena za ambiciozan program reformi i pozvana da odlučno krene u sistemske reforme. Zabrinutost, međutim, postoji zbog stanja u medijskoj sferi. Reforme se traže i od Kosova, a evropski poslanici su ocenili da bi priznavanje Kosova od strane pet zemalja EU koje ga još nisu priznale imalo pozitivan efekat na stabilnost u regionu, normalizaciju odnosa sa Srbijom i kredibilitet EU u spoljnoj politici. [Više...](#)

IMPRESUM

Izdavač: Beogradska otvorena škola (BOŠ)
Masarikova 5/16, 11000 Beograd, Srbija
www.bos.rs

Urednici: Danijela Božović, Mirko Popović, Tamara Skrozza i
Srđan Đurović

Autori: Danijela Božović, Vanja Dolapčev i Tamara Branković

Lektura: Marijana Milošević

Objavljivanje elektronskog biltena „Progovori o pregovorima“ podržali su Fondacija za otvoreno društvo u Srbiji i Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva. Godišnji rad BOŠ podržava Evropska unija u okviru programa Evropa za građane i građanke. Stavovi izneti u ovom biltenu nisu nužno stavovi Fondacije za otvoreno društvo, Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva ili Evropske unije.

Beogradska otvorena škola odgovorna je isključivo za iznete informacije. Za stavove i informacije u autorskim tekstovima i intervjua im odgovorni su sami autori, odnosno intervjuisane osobe.

UTICAJ ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA NA PROCES EVROPSKIH INTEGRACIJA ZAPADNOG BALKANA

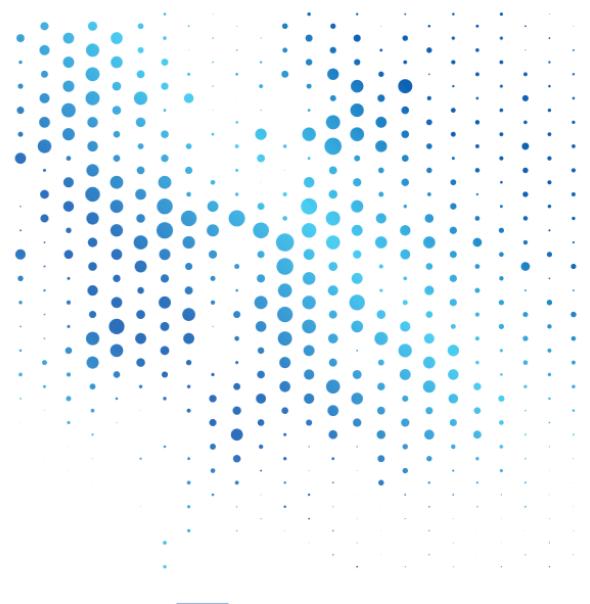
Koliko organizacije civilnog društva (OCD) na području Zapadnog Balkana koriste priliku da – u sklopu novog pristupa proširenja EU – unaprede i ojačaju demokratske mehanizme i praksi učešća građana u procesu donošenja odluka? Ovo pitanje bilo je predmet regionalnog istraživanja koje je sprovedla Beogradska otvorena škola tokom 2015. godine u partnerstvu sa Centrom za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO) iz Crne Gore i timom istraživača sa Univerziteta u Trentu. Rezultat istraživanja jeste regionalna studija „Čekajući EU: Uloga OCD u 'novom pristupu' politike proširenja“ ("Out of the EU Waiting Room: Civil Society Participation in the Light of the 'New Approach' to Enlargement to the Western Balkans").

Prema godišnjim izveštajima Evropske komisije, uprkos određenom napretku ostvarenom u državama Zapadnog Balkana u procesu evropskih integracija, situacija još uvek nije zadovoljavajuća. Napredak pojedinačnih zemalja ka članstvu u Uniji nije ravnomerni, što bi ostatku regiona moglo da predstavlja prepreku u pogledu članstva u EU. Više od jedne decenije nakon što je ovaj proces počeo samo jedna od zemalja regiona, Hrvatska, uspela je da postane država članica. Pristupni pregovori su u toku sa Srbijom i Crnom Gorom, ali nijedna od ove dve zemlje neće moći da pristupi Uniji pre kraja ove decenije. Albanija se još uvek nalazi van zvaničnog procesa pregovora o pristupanju. Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Kosovo¹ i Bosna i Hercegovina blokirane su u procesima pridruživanja, iz različitih razloga.

U okviru studije istraživali smo kako novi pristup EU politici proširenja omogućava civilnom društvu da učestvuje u procesu odlučivanja i kreiranja javnih politika u procesu evropskih integracija. Polazna osnova istraživanja je prepostavka da su za uspešnu demokratsku transformaciju Zapadnog Balkana potrebne politike koje rešavaju stvarne probleme, uz unapređenje učešća građana u procesu odlučivanja. U tom smislu su ispitani različiti oblici i dinamika učešća javnosti koji su trenutno prisutni u svim ovim zemljama. Rezultati pokazuju da aktualna situacija na Zapadnom Balkanu ukazuje na to da je uključivanje civilnog društva u proces kreiranja javne politike i odlučivanja na nacionalnom nivou i dalje daleko od standarda dobrog upravljanja i demokratskog društva. Shodno fazi u

OUT OF THE EU WAITING ROOM

Civil Society Participation in the Light of the "New Approach" to Enlargement to the Western Balkans

With the support of the Europe for Citizens
Programme of the European Union

Regionalna studija praktične politike:
Out of the EU Waiting Room: Civil Society Participation in the light of the "New Approach" to Enlargement to the Western Balkans

kojoj se nalaze, u Srbiji i Crnoj Gori su proučavani modeli i efekti učešća civilnog društva u procesu pristupnih pregovora. Sa druge strane, u slučaju preostale četiri države, učešće je analizirano u kontekstu donošenja odluka na nacionalnom nivou u politikama od značaja za proces evropskih integracija. Razlog fokusiranja samo na pregovore u Srbiji i Crnoj Gori jeste to što pregovori predstavljaju svojevrsnu priliku za unapređivanje procesa donošenja odluka. Preporuke date u ova dva slučaja služe kao smernice za ostale države – kako da unaprede transparentnost, odgovornost i inkluzivnost u procesu pregovora koji im predstoji. U nastavku teksta dat je pregled postojeće prakse u svakoj od zemalja.

¹ Ovaj natpis ne prejudicira status Kosova i u skladu je sa Rezolucijom 1244 i s mišljenjem Međunarodnog suda pravde o kosovskoj Deklaraciji o nezavisnosti.

CRNA GORA

Na početku pregovora Crne Gore o pristupanju EU Vlada je donela rešenje o pregovaračkoj strukturi, na osnovu kojeg su organizacije civilnog društva (OCD) neposredno uključene u pregovaračku strukturu. Ova mogućnost je nastala kao rezultat napora koje su uložile OCD i spoљašnjeg pritiska koji je vršila EU. Međutim, iako su OCD uključene u pregovaračku strukturu, postoje i inicijative koje deluju spolja. Tako je formirana koalicija od 15 organizacija civilnog društva koje učestvuju u praćenju pristupnih pregovora u okviru Poglavlja 23. Ova koalicija je osnovana u cilju obezbeđivanja visokog nivoa transparentnosti procesa pregovora Crne Gore o pristupanju EU. Nekoliko organizacija civilnog društva koje učestvuju u ovoj inicijativi takođe su deo pregovaračke strukture. Iako postoji formalizovano učešće civilnog društva, izraženo je nezadovoljstvo onim što se dešava u radnim grupama. Naime, postoji neravnopravna pozicija OCD u odnosu na predstavnike javnih vlasti u pogledu pristupa informacijama od značaja za proces pregovora.

ALBANIJA

Kao vladino telo zaduženo za saradnju sa civilnim društvom u Albaniji, Agencija za podršku civilnom društву obezbeđuje finansijsku pomoć za OCD. Takođe, Ministarstvo za evropske integracije je formiralo posebno odeljenje za saradnju sa civilnim društvom. Međutim, konsultacije sa civilnim društvom u okviru zakonodavnog procesa nisu zadovoljile osnovni nivo usled uzajamnog nepoverenja između Vlade i OCD, kao i zbog nedostatka jasnih pravila učešća civilnog društva u processu donošenja odluka. Nedavno je donet Zakon o javnim konsultacijama u cilju definisanja proceduralnih normi za transparentnost i učešće javnosti u odlučivanju na nacionalnom nivou. S druge strane, učešće civilnog društva u kreiranju javne politike i dalje je ograničeno i ima veoma male efekte: državna uprava nije dovoljno zainteresovana, kapaciteti OCD su nedovoljni za uključivanje u aktivnosti javnog zagovaranja, a konsultacije su tek sporadične i nedelotvorne.

SRBIJA

Na početku procesa pregovora o pristupanju Srbije EU modalitet saradnje civilnog društva i organa javnih vlasti nije formalizovan i predstavnici OCD nisu neposredno angažovani kao članovi pregovaračkih grupa. Ipak, vlada je prepoznala značaj civilnog društva u ovom procesu i kroz više dokumenata istakla da će proces biti inkluzivan i transparentan. Nakon prve godine procesa pregovora Vlada je prepoznala Nacionalni konvent o Evropskoj uniji (NKEU) kao institucionalizovani kanal za komunikaciju i konsultacije sa civilnim društvom tokom procesa pregovora o pristupanju. Pored toga, stručnjaci koji dolaze iz civilnog društva imenovani su za članove Pregovaračkog tima za vođenje pregovora o pristupanju. Prema tome, iako je Vlada jasno povukla liniju time što u pregovaračku strukturu nije zvanično uključila OCD, početne pozicije organizacija civilnog društva promenile su se u određenoj meri. Pored NKEU, postoje i druge platforme OCD za praćenje procesa pregovora, poput: koalicije PrEUgovor, Koalicije 27, Pregovori o pregovorima i dve regionalne inicijative – Istočna Srbija na putu ka EU i Banatska platforma. Premda postoji više inicijativa mreža/platformi za praćenje procesa pregovora o pristupanju EU, istraživanje urađeno za potrebe studije ukazuje na nedovoljnu aktivnost OCD, kao i da su primeri dobre prakse učešća OCD retki, prisutni samo u određenim slučajevima i uslovljeni spremnošću nadležnog ministarstva na saradnju.

BOSNA I HERCEGOVINA

Problem podele različitih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini utiče, između ostalog, i na učešće OCD u procesu kreiranja politika. U nacionalnom pravu ne postoje izričite odredbe kojima se neposredno uređuje učešće civilnog društva u procesu odlučivanja. U poređenju sa drugim zemljama u regionu, ne postoji specijalizovano telo zaduženo za saradnju sa OCD. Kao posledica toga, učešće OCD u procesu donošenja odluka ograničeno je nejasnim pravnim okvirom ali i nedovoljnim kapacitetima samih OCD. Jedan od primera je inicijativa OCD za reformisanje Strukturnog dijaloga o pravosuđu: predlog je bio da se civilno društvo uključi u dijalog kao treća strana, pored nacionalnih i evropskih državnih službenika. Nakon intervencije Delegacije EU, OCD su zaista uključene u prošireni dijalog o novim tačkama ove agende. Međutim, to je bio slučaj na samo jednom zasedanju, tako da je učešće OCD u Bosni i Hercegovini i dalje retko.

MAKEDONIJA

Pitanje učešća javnosti u procesu donošenja odluka u Makedoniji uređeno je Ustavom, ali i drugim aktima, poput Zakona o lokalnoj samoupravi ili usvojenog Kodeksa dobre prakse za učešće OCD u kreiranju javnih politika. Revizija Nacionalne strategije za mlade može se istaći kao dobar primer učešća javnosti u odlučivanju u Makedoniji. Prva Nacionalna strategija za mlade je pripremljena u saradnji državnih organa nadležnih za politiku o mladima i omladinskih udruženja okupljenih u Koaliciji omladinskih organizacija. Ove organizacije su između ostalog bile aktivne u uspešnim protestima protiv Zakona o mladima 2011. godine. Reforma Nacionalne strategije za mlade otpočela je 2015. godine i Koalicija je bila uključena kako bi se obezbeđilo učešće OCD. Osim toga, mogućnost za učešće javnosti u izradi nove strategije data je putem zvanične internet stranice. Uprkos činjenici da je proces revizije ovog dokumenta bio osmišljen kao participativan, aktivisti su izrazili zabrinutost da bi Vlada mogla da odbaci ovakav pristup, usled sve veće politizacije debate i neprijateljskog stava Vlade prema OCD.

Novi pristup u politici proširenja, uveden Strategijom proširenja 2012–2013, stavio je „vladavinu prava“ u središte ovog procesa, a zatim i „ekonomsko upravljanje“ (2013–2014) i „reformu javne uprave“ (2014–2015). Činjenica da je EU odlučila da stavi dobro upravljanje u središte ovog procesa dovelo je do prepoznavanja veće uloge civilnog društva u njemu – kao aktera koji artikuliše interese građana, angažuje se u javnoj areni, podstiče pluralizam i participativnu demokratiju. Angažovanje civilnog društva trebalo bi da doprinese dubljoj i sadržajnoj transformaciji i demokratizaciji društva.

Istraživanje pokazuje da su zemlje Zapadnog Balkana uspostavile različite mehanizme i prakse za uključivanje civilnog društva u proces kreiranja javnih politika, kao i to da se uspesi i rezultati razlikuju od zemlje do zemlje i od jedne oblasti javne politike do druge.

U procesu pristupnih pregovora koje Srbija i Crna Gora trenutno vode prostor koji nacionalne institucije daju civilnom društvu i stepen konsultacija sa civilnim društvom su formalni i uglavnom služe za zadovoljenje bazičnih standarda i zahteva EU. Međutim, treba voditi računa o tome da postupci formalnog priznavanja i uključivanja mogu voditi ka tome da vlada „uzme civilno društvo pod svoje“.

Kada je reč o četiri zemlje koje još uvek nisu uspele da otvore pristupne pregovore, iskustva iz Srbije i Crne Gore treba iskoristiti za unapređenje mehanizama i prakse uključivanja civilnog društva u proces kreiranja javne politike. Ova iskustva takođe pokazuju da ne treba čekati otvaranje pregovora da bi se uspostavile prakse učešća, već je veoma važno raditi na njima u ranijim fazama evropskih integracija. Slab institucionalni okvir u Srbiji za učešće u procesu kreiranja javnih politika, doprineo je tome da su rezultati civilnog društva u procesu pregovora slabi i sporadični. Rezultati i dalje zavise od faktora kao što je EU i spremnost vlasti na saradnju, umesto od samog kvaliteta rada OCD i institucionalizovanih „pravila igre“.

Autori: Danijela Božović, Vanja Dolapčev i Tamara Branković

KOSOVO¹

Pravni okvir Kosova je prilično povoljan kada je reč o učešću OCD, iako nema neke posebne institucije koja se bavi pitanjima civilnog društva. Ipak, praksa uključivanja javnosti u odlučivanje i dalje je nedovoljna i sporadična. Na primer, od 2011. godine, 90 odsto zakona izrađeno je bez učešća civilnog društva. Međutim, odgovor civilnog društva i dalje je snažan kada se radi o zakonima koji su u suprotnosti sa standardima EU, građanskim i ljudskim pravima. Osim toga, OCD su načelno uključene (ali bez mogućnosti da zaista utiču na odluke) i u rad Nacionalnog saveta za evropske integracije, koji predstavlja centralno telo zaduženo za koordinaciju aktivnosti evropskih integracija Kosova.

¹ Ovaj natpis ne prejudicira status Kosova i u skladu je sa Rezolucijom 1244 i s mišljenjem Međunarodnog suda pravde o kosovskoj Deklaraciji o nezavisnosti.

CIVILNO DRUŠTVO TREBALO BI DA POSVETI PAŽNJI SADRŽAJU JAVNIH POLITIKA, A NE SAMO PROCESU

Nataša Vunš, saradnica u Nemačkom savetu za spoljne odnose (DGAP)

U ovom broju biltena „Progovori o pregovorima“ Nataša Vunš, saradnica u Nemačkom savetu za spoljne odnose (DGAP), govori o uticaju organizacija civilnog društva na proces evropskih integracija Zapadnog Balkana, novom pristupu EU civilnom društvu, kao i o delotvornosti postojećih modela učešća civilnog društva u pristupnim pregovorima.

BOŠ: Uloga civilnog društva u procesu pristupanja EU dobija sve veću pažnju, a novi pristup proširenju EU to i potvrđuje. Kako ocenjujete korake koje je EU do sada preduzeila na planu unapređivanja uloge civilnog društva i u kojim aspektima je potrebno uložiti dodatne napore?

Nataša Vunš: EU je značajno povećala svoju finansijsku, a od nedavno i političku podršku uključivanju civilnog društva u proces pristupanja EU. Ipak, politička posvećenost inkluzivnosti pregovora o članstvu i dalje je često deklarativna, uz veoma malo korišćenja stvarne sposobnosti aktera iz civilnog društva da uzmu učešće u procesu kreiranja javne politike u vezi sa procesom integracija, kao i nedostatak povratnih informacija o inputima koje civilno društvo pruža direktno Evropskoj komisiji. Značajno proširenje odeljka o civilnom društvu u godišnjim izveštajima o napretku predstavlja korak u dobrom pravcu, kao i stavljanje akcenta na unapređenje odnosa između države i civilnog društva (nasuprot tek formalnom udruživanju).

BOŠ: U kojoj meri novi pristup EU civilnom društvu može uticati i na promene u kreiranju javne politike u ovim zemljama, posmatrano van samog procesa proširenja?

Nataša Vunš: Postoji rizik da preterano potenciranje uključivanja civilnog društva u okvir pristupanja EU dovede do toga da se ova dimenzija razvije na štetu rutinskog, svakodnevnog uključivanja aktera iz civilnog društva u procesu kreiranja javne politike. Osim toga, ako se akteri iz civilnog društva oslanjaju samo na uticaj EU kako bi se njihov glas čuo, male su šanse da njihovo uključivanje bude održivo i nakon utvrđivanja datuma pristupanja zemlje Uniji. Akteri iz civilnog društva u zemljama obuhvaćenim procesom proširenja bi, stoga, trebalo da pokušaju da gledaju dalje od pregovora o članstvu i da teže unapređenju postupaka konsultacija na nacionalnom nivou, koji bi nastavili da se primenjuju i nakon što njihove zemlje uđu u EU.

BOŠ: Osim pristupa odozgo nadole, kako biste ocenili delotvornost postojećih modela učešća civilnog dru-

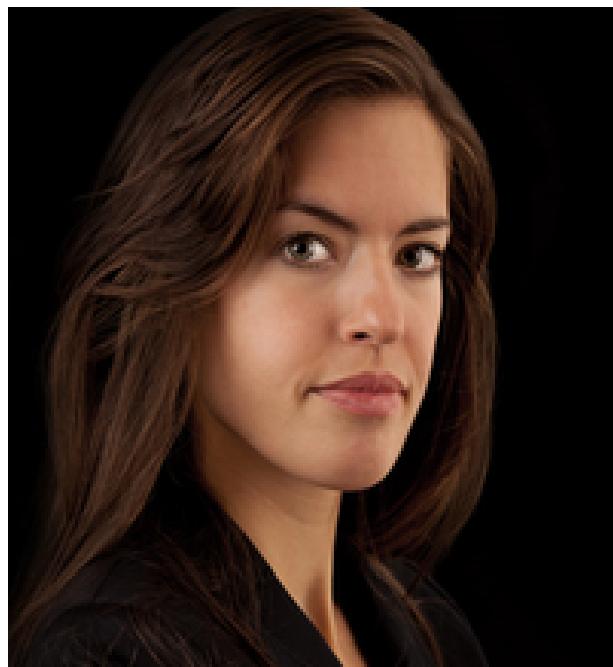

Foto: UCL School of Slavonic and East European Studies
Nataša Vunš, saradnica u Nemačkom savetu za spoljne odnose (DGAP)

štva u pristupnim pregovorima Srbije i Crne Gore? Kako ocenjujete njihovu organizaciju i stručnost i šta su najveći izazovi u tom smislu?

Nataša Vunš: Postoji čitav niz različitih modela učešća civilnog društva u zemljama u regionu i, premda kolektivni oblici najčešće dobijaju najveću pažnju, paralelno postojanje i formalnih kanala za uključivanje i vaninstitucionalnih oblika, poput koalicija za praćenje, najviše obećava budući da omogućava nekoliko vrsta uključivanja koje se mogu međusobno dopunjavati. Međutim, ono što je suštinski bitno bez obzira na oblik mobilizacije je to da uključivanje bude propraćeno visokom stručnošću kojom akteri iz civilnog društva mogu da potpomognu proces kreiranja javne politike. Sedjenje za stolom tek da bi se moglo reći da sedimo ne može biti dovoljno i stvara rizik od toga da državni akteri sa punim pravom mogu isticati nedostatak značajnih doprinosa civilnog društva ovom procesu.

BOŠ: Proces pristupanja EU može promeniti i unaprediti rad institucija i kulturu kreiranja javne politike u zemljama obuhvaćenim procesom proširenja. Da li smatrate da će trenutna situacija dovesti do takvog stanja stvari kao krajnjeg ishoda ovog procesa?

Nataša Vunš: Održivost promena, kako na nivou javne politike tako i u pogledu inkluzivnosti postupaka njenog kreiranja, u velikoj meri će zavisiti od toga što je postignuto tokom procesa pridruživanja. Rizik od pogoršanja stanja nakon pristupanja EU je utoliko veći ako su izmene javne politike napravljene u hodu, pod snažnim pritiskom EU, ili su se dogodile previše kasno u procesu da bi se mogle delotvorno sprovesti pre pristupanja. Zato civilno društvo treba da definiše svoje prioritete u ranoj fazi, obezbedi adekvatne kanale delovanja i maksimalno iskoristi sam proces pristupanja EU da podstakne pozitivne društvene promene. Imajući u vidu tendenciju produžavanja procesa pristupanja civilno društvo bi trebalo da iskoristi pomoć EU kako bi ostvarilo veći uticaj na promene u zemlji. Prilikom toga uvek se mora razmišljati o održivosti promena nakon pristupanja, kao i na prihvatanje tih promena u društvu i njihove uticaje na svakodnevni život.

BOŠ: Kako bi civilno društvo moglo da prevaziđe poteškoće u vršenju uticaja na kreiranje javnih politika i kvalitetno doprinese ovom procesu?

Nataša Vunš: Civilno društvo bi trebalo da stavi jači akcenat ne samo na procesne aspekte već i na sadržaj javnih politika.

Uključivanje jeste važno, ali je potrebno i da bude prihvaćeno, a kreatorima politike će biti utoliko teže da ignoriraju doprinos civilnog društva kada se tim doprinosom delotvorno rešavaju neki od izazova koje proces pristupanja EU nosi sa sobom. Otvorena kritika nekompetentnosti vlade i nedostatka volje za saradnjom ne pomaže – umesto toga, akteri iz civilnog društva treba da teže da sami, bilo kolektivno ili na nivou pojedinačnih organizacija, izgrade stručnost sa kredibilitetom i ponude je evropskim i domaćim akterima.

Intervju pripremili Vanja Dolapčev i Tamara Branković

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA „VIŠE OD CIVILNOG DRUŠTVA: ZAJEDNIČKIM DIJALOGOM NA EVROPSKOM PUTU”

Međunarodna konferencija „Više od civilnog društva: zajedničkim dijalogom na evropskom putu” održana je 25. i 26. februara 2016. godine u Beogradu. Konferenciju su organizovali Međunarodni evropski pokret i Evropski pokret u Srbiji u partnerstvu sa Službom Evropske unije za pomoć organizacijama civilnog društva TACSO i Kancelarijom za evropske integracije Vlade Republike Srbije, a okupila je više od 150 predstavnika civilnog društva, evropskih institucija i državnih institucija iz regiona.

U središtu pažnje bio je dijalog između civilnog društva i države u procesu pristupanja EU i posebno saradnja i mehanizmi učešća civilnog društva u pregovorima, kao što su Nacionalni konvent o EU (NKEU) i Sektorske organizacije civilnog društva (SEKO). Takođe, razgovaralo se i o mogućnostima produbljivanja saradnje civilnog društva Zapadnog Balkana, Turske i Evrope u oblasti politike proširenja EU, koja doprinosi međusobnom razmeđanju i ubrzaju procesa proširenja.

Više učesnika je naglasilo da pripreme za pristupanje zemalja Zapadnog Balkana i Turske treba da teku paralelno sa aktivnostima same EU u rešavanju krize u Evropi, a da proces proširenja daje mogućnost kreiranja mreža i kontakata između

EU i zemalja budućih članica. Zaključeno je da su pregovori instrument za reformu države radi obezbeđenja mesta u EU, a međusektorska saradnja je važna za funkcionisanje svake demokratije, pa je razvijanje različitih instrumenata te saradnje, uključujući i monitoring implementacije, od izuzetnog značaja za sve učesnike procesa

IZRADA DRUGOG AKCIONOG PLANA ZA SPROVOĐENJE INICIJATIVE PARTNERSTVO ZA OTVORENU UPRAVU

Open Government Partnership

Partnerstvo za otvorenu upravu (POU) predstavlja dobrovoljnu, multilateralnu inicijativu čiji je cilj da osigura obaveze Vlade prema svojim građanima u smislu promovisanja transparentnosti, osnaživanja građana, borbe protiv korupcije i korišćenja novih tehnologija radi jačanja sistema upravljanja. Takođe, Partnerstvo za otvorenu upravu predstavlja međunarodni forum za dijalog i deljenje iskustava između izvršne vlasti, organizacija civilnog društva i privatnog sektora. Partnerstvo je zvanično formirano 20. septembra 2011. godine kada je usvojena deklaracija od strane osam Vlada. Danas Partnerstvo ima 69 zemalja članica. Sve zemlje članice Partnerstva razvijaju Nacionalne akcione planove (NAP) koji predstavljaju najvažniju komponentu učešća države u Partnerstvu. Akcioni plan predstavlja rezultat procesa u kome Vlada u saradnji sa civilnim društvom definiše ambiciozne obaveze.

Vrednosti koje partnerstvo promoviše proizilaze iz Deklaracije za otvorenu upravu koja je usvojena prilikom nastanka Partnerstva:

1. Javno učešće – angažovanje građana u izradi politika;
2. Integritet vlasti – borba protiv korupcije i jačanje demokratskih institucija;
3. Sloboda informisanja – garantovanje pristupa informacijama koje vlast poseduje;
4. Fiskalna transparentnost – pomoć za građanje u praćenju trošenja sredstava;
5. Javne usluge – obezbediti efikasne usluge građanima;
6. Otvoreni podaci – digitalizacija i otvaranje podataka;
7. Transparentnost u vezi za vađenjem mineralnih i energetskih resursa – obezbeđivanje da se prihodi troše za javno dobro.

Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave započelo je aktivnosti izrade drugog Akcionog plana za sprovođenje inicijative Partnerstvo za otvorenu upravu u Republici Srbiji za period od 2016. do 2017. godine. U cilju ostvarenja ovih aktivnosti osnovana je Posebna međuministarska radna grupa koju čine predstavnici organa državne uprave, službi Vlade Republike Srbije, nezavisnih državnih organa, Narodne skupštine Republike Srbije, Privredne komore Srbije, kao i predstavnici šest organizacija civilnog društva.

Republika Srbija je u martu 2012. na predlog tadašnjeg Ministarstva za kulturu, medije i informaciono društvo, dostavila POU pismo o namerama da pristupi ovoj multilateralnoj inicijativi, čime se obavezala da izradi Akcioni plan i usvoji principe otvorene uprave sadržane u Deklaraciji Partnerstva. Međutim, sam proces usvajanja zvaničnog Akcionog plana je išao dosta sporo i sa dosta nerazumevanja kako sam proces treba da izgleda. Prvi akcioni plan je usvojen i prezentovan Partnerstvu 2013. godine, ali ga Vlada nikada nije primenila.

Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave, koje je nakon Ministarstva za kulturu, medije i informaciono društvo preuzele nadležnost nad sprovođenjem inicijative, smatralo je da prvi Akcioni plan nije odgovarajući i preuzele na sebe izradu novog dokumenta. Imajući u vidu izbore i prebacivanje nadležnosti između Ministarstava, došlo je do kašnjenja u usvajanju i kasnije samom početku sprovođenja drugog Akcionog plana. Revidirani Akcioni plan je usvojen krajem decembra 2014. godine, a kao period sprovođenja određen je period od 30. juna 2014. do 30. juna 2016. godine. Ipak, ni ovoga puta proces izrade nije bio usklađen sa Upustvom za izradu akcionog plana koje predviđa proces konsultacija sa više strana, uz aktivno angažovanje građana i civilnog društva. Predstavnici civilnog sektora bili su uključeni u proces tek kada je izrađen Nacrt Akcionog plana. Ove primedbe organizacije su iznele prilikom slanja komentara na Nacrt Akcionog plana, a problem je prepoznat i od strane Nezavisnog mehanizma za istraživanje u sklopu Partnestva za otvorenu upravu. Još jednu bitnu povredu načela Partnerstva predstavlja i neuključivanje organizacija civilnog društva prilikom implementacije Akcionog plana.

POSTUPAK RAZVOJA AKCIONOG PLANA

Zemlje članice Partnerstva za otvorenu upravu obavezale su se da svoje akcione planove razvijaju kroz proces konsultacija sa više strana, uz aktivno angažovanje građana i civilnog društva.

1. Dostupnost konsultacija: Pre konsultacija, zemlje treba da objave detalje koji se tiču samog postupka konsultacija i vremenski okvir za konsultacije.
2. Adekvatno obaveštenje: Informisanje u vezi sa konsultacijama mora biti blagovremeno. Mnoge zemlje pre otpočetih konsultacija distribuiraju nacrte svojih akcioneih planova dve nedelje unapred, kako bi omogućile svim stranama da se pripreme.
3. Podizanje svesti: Zemlje treba da preduzmu aktivnosti u cilju podizanja svesti javnosti o otvorenoj upravi kako bi pospešile učešće građana u konsultacijama.

4. Višestruki kanali: Konsultacije se sprovode na više načina, putem više mehanizama – uključujući internet i sastanke – kako bi se obezedio pristup građanima koji žele da se uključe.
5. Obim konsultacija: Konsultacije treba da obuhvate čitavu nacionalnu zajednicu uključujući civilno društvo i privatni sektor, kako bi se obezbedilo što više različitih stavova.
6. Dokumentacija i povratna informacija: zemlje moraju obezbediti da izveštaj o javnim konsultacijama i svaki pojedinačni pisani komentar budu dostupni na internetu.
7. Konsultacije tokom sprovođenja AP: Zemlje treba da ustanove forum koji će omogućiti redovne konsultacije o sprovođenju Partnetsva za otvorenu upravu.

UKLJUČI SE I POŠALJI PREDLOG ZA NOVI AKCIONI PLAN

Jedan od ključnih preduslova za koncept otvorene uprave jeste uključivanje civilnog sektora i drugih zainteresovanih strana u procese odlučivanja, što predstavlja presudan korak ka poboljšavanju dijaloga između građana i javne uprave, što je jedan od primarnih ciljeva Partnerstva za otvorenu upravu. Pozivaju se sve zainteresovane organizacije civilnog društva da svojim

pismenim predlozima doprinesu izradi ovog akcionog plana u formi elektronskog formulara koji se nalazi na sledećem linku: <http://ogp.rs/predlog-za-novi-akcioni-plan/>

PREPORUČUJEMO

Alternativni izveštaj o sprovođenju Nacionalne strategije za borbu protiv korupcije, Beogradskog centra za bezbednosnu politiku, Udruženja tužilaca Srbije i Balkanske istraživačke mreže Srbije koji daje procenu realizacije Akcionog plana za sprovođenje antikorupcijske strategije iz 2013. godine.

Evropska komisija objavila je publikaciju u kojoj su sadržana najvažnija događanja i inicijative koje je Evropska unija pokrenula i uspešno realizirala u 2015. godini – EU u 2015.

Zapadni Balkan i integracija u EU: uporedni pregled 2015 – prvi strukturisani pokušaj da se obezbedi nezavisna regionalna analiza i isprate efekti godišnjih izveštaja Evropske komisije o zemljama Zapadnog Balkana.

PREGOVARAČKO POGLAVLJE 3 – PRAVO POSLOVNOG NASTANJIVANJA I SLOBODA PRUŽANJA USLUGA

Sloboda pružanja usluga je jedna od četiri slobode neopodne za funkcionisanje unutrašnjeg tržišta EU, a obuhvata i pravo poslovnog nastanjivanja u bilo kojoj državi članici EU. Poslovno nastanjivanje znači pravo započinjanja i obavljanja delatnosti u bilo kojoj državi članici. Države članice treba da obezbede da pravo osnivanja privrednih društava za državljanе i pravna lica iz EU u bilo kojoj državi članici, kao i sloboda pružanja prekograničnih usluga, ne budu ometani od strane nacionalnog zakonodavstva, uz izuzetke navedene u ugovoru. Cilj je da se u pružanju usluga uspostavi jedinstveno unutrašnje tržište, otklanjanjem pravnih i administrativnih prepreka za razvoj uslužnih delatnosti između država članica.

Poseban izazov u ovom delu predstavlja usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva sa Direktivom o uslugama. U smislu Direktive o uslugama da bismo neku aktivnost razumeli kao uslugu mora je pružati fizičko ili pravno lice za ekonomsku naknadu, drugim rečima, mora biti komercijalne prirode. Ova Direktiva reguliše sve usluge i njom se stvara obaveza pojednostavljenja administrativnih postupaka u području pružanja usluga, obezbeđuje veću transparentnost kroz osnivanje Jedinstvene kontakt tačke za usluge (JKT) i definije lista zahteva koji se ne smeju primenjivati prilikom osnivanja preduzeća, kao ni prilikom prekograničnog pružanja usluga.

Pravne tekovine u ovom poglavlju predviđaju i pravila o regulisanim profesijama, kako bi se obezbedilo uzajamno priznavanje profesionalnih kvalifikacija i diploma među državama članicama. Za određene regulisane profesije potrebno je pratiti zajednički minimalni program obrazovanja kako bi se stečena kvalifikacija automatski priznala u nekoj državi članici EU. Reč je o: doktorima, stomatolozima, veterinarima, medicinskim sestrama, farmaceutima i arhitektama. Osobama koje se bave tim zanimanjima moraju se priznati kvalifikacije stečene u njihovim zemljama kako bi mogle obavljati te delatnosti bilo gde u EU. Kako bi se države kandidati za članstvo u EU prilagodile zakonodavstvu u smislu slobodnog kretanja usluga, stručne programe za obrazovanje moraće uskladiti s evropskim. Jednu od mera prilagođavanja jedinstvenom sistemu kvalifikacija EU predstavlja i Bolonjski proces koji se odnosi na visoko obrazovanje, a razmatra se u okviru Poglavlja 26 (Obrazovanje i kultura). Unutar Poglavlja 3 ipak postoje izuzeci: ne raspravlja se o uslugama u području finansija, poljoprivrede i prometa.

Procenjuje se da na području cele EU pružaoci poštanskih usluga distribuiraju gotovo 135 milijardi pošiljaka godišnje, od čega ostvaruju godišnji promet od 88 milijardi evra, što predstavlja gotovo 1% BDP-a EU. Cilj Evropske komisije je stvoriti zajedničko tržište za poštanske usluge i osigurati kvalitet usluga koje se pružaju, postepeno otvarajući taj sektor za tržišnu konkureniju. Obaveza svih država članica je da osiguraju

KOJA JE KORIST ZA SRBIJU?

- Olakšanje poslovanja
- Prekogranično pružanje usluga, osnivanje preduzeća
- Mogućnost poslovnog nastanjivanja
- Priznavanje stručnih kvalifikacija iz matične države

Pristupanjem EU, u oblasti prekograničnog pružanja usluga, privrednim subjektima Srbije (fizičkim i pravnim licima) biće omogućeno slobodno pružanje usluga u svakoj državi članici EU, a da se u njima poslovno ne nastanjuju. Pravo poslovnog nastanjivanja omogućava poslovnim subjektima da započnu i obavljaju privredne delatnosti na stabilan i kontinuiran način u jednoj ili više država članica EU. Priznavanje stručnih kvalifikacija stečenih u matičnoj državi je jedan od preduslova za osnivanje poslovnog prebivališta za obavljanje regulisanih profesija u drugoj državi članici EU. Lekarima, stomatolozima, farmaceutima, veterinarima, arhitektama, medicinskim sestrama opšte nege i babicama iz Srbije kvalifikacije će u drugim državama članicama biti, po pravilu, automatski priznate. Regulisane profesije koje ne ulaze u sistem automatskih priznavanja kvalifikacija, priznaju se u drugoj državi članici po opštem sistemu priznavanja. (Brošura „Pregovaračka poglavља – 35 koraka ka EU”, koju su zajednički izdali EU info-centar i Pregovarački tim za vođenje pregovora o pristupanju Srbije EU).

jednaku mogućnost obavljanja poštanskih usluga među više pružalaca usluga, sve u cilju poboljšavanja kvaliteta poštanskih usluga za građane EU, s namerom potpune liberalizacije poštanskih usluga kako bi se snizili troškovi potrošačima i kompanijama.

Saznaj više:

Evropska komisija, Generlani direktorat za unutrašnje tržište, industriju, preduzetništvo i MSP (DG GROWTH)

Beogradsko otvoreno škola
Centar za evropske integracije

Masarićeva 5/16,
11000 Beograd, Srbija

T: +381 11 30 61 372
F: +381 11 36 13 112
E: eupregovori@bos.rs i cei@bos.rs
W: eupregovori.bos.rs i www.bos.rs
S: facebook.com/bos.cei
S: twitter.com/CEI_BOS

TIM
ZA SOCIJALNO UKLJUČIVANJE
SMANJENJE SIROMAŠTVA

Podržano od strane Evropske
unije u okviru programa
„Evropa za građane i građanke“

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA
OPEN SOCIETY FOUNDATION, SERBIA

PROGOVORI O PREGOVORIMA

Ukoliko želite da redovno dobijate bilten
„Progovori o pregovorima“ prijavite se **OVDE**.

Stalo nam je do Vašeg mišljenja i povratne informacije
– molimo Vas da nas kontaktirate odgovorom na mejl
eupregovori@bos.rs i pošaljete nam sugestije o tome
kako možemo da poboljšamo ovaj bilten. Takođe, ukoliko
smatrate da bilten nije relevantan za Vaš delokrug rada ili
ako niste zainteresovani da ga primate ubuduće možete nam
to javiti odgovorom na ovu poruku.

Ukoliko želite da primate informacije o specifičnim
poglavljima u okviru procesa pregovara Srbije sa EU
popunite **Upitnik**, koji se nalazi na sledećem **LINKU**.